

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, старшого дослідника Козіна Сергія Миколайовича на дисертаційне дослідження Луценка Станіслава Юрійовича «Адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в Україні», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Ступінь актуальності обраної теми. Забезпечення стабільного політичного, соціального та економічного розвитку України, як самостійної, суверенної та демократичної держави, залежить від багатьох чинників. Серед останніх одне із ключових місць відводиться галузі інвестицій, а також інвестиційній активності внутрішніх та зовнішніх інвесторів. Разом із тим, в умовах ведення повномасштабної війни, а також політичної та економічної нестабільності, всі інвестиційні процеси в нашій країні суттєво гальмуються. Окрім того, справедливим буде говорити про те, що активізацію інвестиційної діяльності в Україні гальмує зростання тіньової економіки, спричинене надмірним податковим тягарем. Залучення тіньових доходів домогосподарств до інвестиційного процесу виключно через розвиток фондового ринку вважається малоімовірним за думкою більшості фахівців. Фінансування інвестицій через фондовий ринок ускладнюється низькою схильністю населення до заощаджень у формі цінних паперів. З огляду на зазначене вище, важливим напрямком діяльності законодавця та вітчизняних науковців, є побудова ефективних та дієвих адміністративно-правових засад забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Саме на вирішення цього завдання і спрямоване дисертаційне дослідження Луценка Станіслава Юрійовича, що підтверджує актуальність дослідження питань, пов'язаних із забезпеченням захисту інвестицій в Україні, а також практичну значимість і науково-теоретичну цінність.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. Вивчення дисертації та наукових публікацій автора засвідчують логічність структури дослідження, що надало можливість дисертанту визначити мету,

об'єкт, предмет і завдання роботи та всебічно й повно проаналізувати задекларовану тему.

У роботі використано сукупність загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання, які дали змогу висвітлити й вирішити низку теоретичних та практичних питань теми дослідження.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають в процесі реалізації діяльності, спрямованої на забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Основні наукові результати дисертаційного дослідження Луценка С.Ю. опубліковано в 8 наукових публікаціях, серед яких п'ять статей опублікованих у наукових виданнях України, що визнані як фахові з юридичних наук, трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Викладене дає підстави стверджувати, що дисертація Луценка С.Ю. «Адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в Україні» виконана на високому науковому рівні.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація присвячена дослідженню адміністративно-правових засад забезпечення захисту інвестицій в Україні. Актуальність обраної дисертантом теми дослідження не викликає сумнівів, відповідає потребам науки адміністративного права.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат, зокрема тлумачення таких понять, як «інвестиції», «захист інвестицій», «інвестиційний клімат», «адміністративно-правові форми забезпечення захисту інвестицій в Україні», «адміністративно-правові методи забезпечення захисту інвестицій в Україні», «суб'єкти забезпечення захисту інвестицій», «взаємодія суб'єктів забезпечення захисту інвестицій», тощо.

Акцентовано увагу на тому, що різноманітність суб'єктів забезпечення захисту інвестицій дає можливість поділити їх на чотири великі групи: по-

перше, суб'єкти, які володіють загальною компетенцією та відповідають за створення нормативно-правового підґрунтя, а також за формування та реалізацію державної інвестиційної політики Верховна Рада, (Президент, Кабінет Міністрів); по-друге, суб'єкти спеціальної компетенції, для яких діяльність щодо захисту інвестиції є однією із головних задач (наприклад, Антимонопольний комітет). Такими суб'єктами формуються та впроваджуються ключові елементи механізму захисту інвестицій, які відповідають їх компетенції та функціональному призначенню; по-третє, спеціально утворювані суб'єкти, безпосередньою метою діяльності яких є реалізація заходів щодо безпосереднього сприяння захисту інвестицій (зокрема, Робоча група з питань реалізації механізму залучення інвестицій у сферу охорони здоров'я МОЗ тощо); по-четверте, суди та органи державної влади, що виконують правоохоронну функцію, зокрема в контексті протидії правопорушенням та відновлення порушених прав осіб у сфері інвестування.

Подальшого розвитку набула теза про те, що для України є досить цікавим досвід захисту інвестицій в США, адже для цієї країни характерним є: по-перше, висока стабільність законодавства у цій сфері, що створює сприятливий інвестиційний клімат в середині країни; по-друге, стабільна соціальна, економічна та політична ситуація (у порівнянні із більшістю держав світу); по-третє, розвинутий механізм страхування від політичних, військових та соціальних ризиків; по-четверте, США створює низку механізмів для стимулювання інвестиційної активності в середині держави.

Крім зазначеного, у роботі містяться інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни проведеного дослідження.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість отриманих результатів дослідження, сформульованих положень і висновків дисертаційної роботи Луценка С.Ю. не викликають суттєвих зауважень. Висновки в дисертації сформовано відповідно до

отриманих результатів, вони мають вагому аргументацію, свідченням чого є використана методологія дослідження, яка ґрунтується на сукупності загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціально-наукових методів пізнання.

Обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, також забезпечена емпіричними даними, які охоплюють результати особистих спостережень з використанням власного досвіду роботи автора.

Отже, результати дисертаційного дослідження Луценка С.Ю., які винесено на захист, є достатньо аргументованими, обґрунтованими, логічними та переконливими, мають високий ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методології наукової діяльності. Наукові результати й положення, що винесені на захист, отримано завдяки використанню різноманітних методів, таких як: логіко-семантичний, діалектичний, формально-догматичний, структурно-логічний, порівняльно-правовий, моделювання, прогнозування.

Постановка завдань, визначення мети, об'єкта та предмета дослідження є чіткими, зрозумілими й такими, що цілком відповідають загальним вимогам. Завдання наукового пошуку виконано, мети роботи досягнуто.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження. Сформульовані та аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації впроваджено й надалі може бути використано: а) у науково-дослідницькій роботі - для проведення подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених проблемним питанням забезпечення захисту інвестицій в державі; б) у правотворчості – для розробки нових та вдосконалення діючих законодавчих та підзаконних актів, норми яких визначають адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в державі; в) у правозастосуванні – при вдосконаленні адміністративно-правових форм та методів забезпечення захисту інвестицій в державі; г) у навчальному

процесі – в процесі розробки лекційних та науково-методичних матеріалів, навчальних посібників, підручників і посібників з навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Фінансове право», тощо.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Луценка С.Ю. викладена українською мовою та має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та Порядку присудження ступеня доктора філософії.

Дисертація складається із вступу, трьох розділів, що містять дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

Перший розділ «Методологічні засади забезпечення захисту інвестицій в Україні» складається з трьох підрозділів, присвячених: з'ясуванню сутності та особливостей захисту інвестицій в Україні; узагальненню особливостей захисту інвестицій в Україні в умовах воєнного стану; характеристиці правових засад захисту інвестицій в Україні та визначити місце серед них адміністративно-правового регулювання.

Другий розділ «Адміністративно-правовий механізм забезпечення захисту інвестицій в Україні» складається з чотирьох підрозділів, які присвячені: виокремленню рівнів та напрямків забезпечення захисту інвестицій в державі; встановленню кола суб'єктів забезпечення захисту інвестицій в Україні; розкриттю адміністративно-правових форм та методів забезпечення захисту інвестицій в Україні; характеристиці адміністративно-правових засад взаємодії суб'єктів забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Третій розділ «Вдосконалення адміністративно-правових засад забезпечення захисту інвестицій в Україні» складається з двох підрозділів, які присвячені встановленню напрямків вдосконалення адміністративного законодавства, яке регулює забезпечення захисту інвестицій в Україні; узагальненню зарубіжного досвіду захисту інвестицій в державі та опрацюванню можливостей його використання в Україні.

Автором з метою вдосконалення кадрового забезпечення суб'єктів захисту інвестицій в Україні запропоновано здійснити кілька важливих кроків:

по-перше, систематично підвищувати кваліфікацію працівників. Цього можна досягти шляхом розробки спеціалізованих навчальних програм та регулярних курсів підвищення кваліфікації; по-друге, варто активізувати співпрацю з міжнародними організаціями. Так, організація стажувань та обмін досвідом з провідними міжнародними інституціями, а також залучення міжнародних експертів для проведення тренінгів та консультацій сприятимуть підвищенню рівня професіоналізму працівників; по-третє, необхідно створити сприятливі умови для роботи, зокрема забезпечення гідної оплати праці, а також надання соціальних гарантій, таких як медичне страхування, тощо; по-четверте, доцільною є цифровізація процесів управління та захисту інвестицій, а також забезпечення високого рівня кібербезпеки для захисту інформації та інвестиційних даних.

Оцінюючи вказану роботу, слід відмітити, що заявлена тема дисертаційного дослідження справляє позитивне враження. Дисертація Луценка С.Ю. вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація написана грамотно, стиль викладення характеризується смисловою завершеністю, цілісністю та простотою формулювань відповідних наукових положень, рекомендацій, які можуть бути використані в практичній діяльності суб'єктів забезпечення захисту інвестицій в Україні.

Після кожного розділу й дисертації загалом сформульовано **висновки**, у яких вичерпно висвітлено зміст розглянутих питань. Висновки відповідають отриманим результатам, мають належну аргументацію та високий рівень достовірності.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації на практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Луценка С.Ю. «Адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в Україні» може бути рекомендовано для використання в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування досліджень за цим напрямом.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи наукову роботу Луценка С.Ю., необхідно спрямувати увагу на деякі дискусійні питання, які потребують додаткової аргументації або пояснень під час захисту:

1) Розглядаючи у Розділі 1 методологічні засади забезпечення захисту інвестицій в Україні, здобувачу необхідно було виділити окремий підрозділ, присвячений аналізу та систематизації принципів здійснення відповідної діяльності. Оскільки останні формують не тільки ідейне підґрунтя, але й обумовлюють перспективи подальшого розвитку цього інституту.

2) Досліджуючи у Розділі 3 дисертації перспективні напрями вдосконалення адміністративно-правових засад забезпечення захисту інвестицій в Україні, здобувачу окрему увагу варто було присвятити вдосконаленню державної фінансової, та, зокрема, інвестиційної політики. Адже від послідовності останньої безпосередньо залежить законотворча діяльність, а також систематичність та ефективність реалізації заходів у цій сфері.

3) Розглядаючи зарубіжний досвід захисту інвестицій в державі здобувач не дає однозначної відповіді на питання про те, досвід якої саме державі найбільше імпонує дисертанту і чому саме.

Однак висловлені зауваження за своєю сутністю не є критичними, мають лише рекомендаційний характер.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій автора фактів

порушення академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Луценка С.Ю. є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

Висновок про відповідність дисертації поставленим вимогам.
Підсумовуючи можна зробити висновок, що дисертація Луценка С.Ю. на тему: «Адміністративно-правові засади забезпечення захисту інвестицій в Україні» сприймається як цілісне завершене монографічне дослідження, містить в собі наукові висновки і рекомендації, що мають істотне значення, відповідає вимогам МОН України. Рецензоване наукове дослідження, його результати та оформлення відповідають спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а його автор з урахуванням результатів публічного захисту заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії (галузь знань 08 «Право», спеціальність 081 «Право»).

Рецензент:

провідний науковий співробітник

відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт

Науково-дослідного інституту публічного права,

доктор юридичних наук, старший дослідник

Сергій КОЗІН